

Moralno izobrazbo (takožvani karakter) mora vsakemu človeku podati rodbina, vzgled, domača vzgoja, in gotovo je, da vsaj glavno podlago celega svojega nravstvenega mišljenja ima človek od starišev ali od drugih, ki mesto njih skrbе v mladosti zanj. Izobrazbo razuma pa, v različnih znanostih, umetnostih, obrtu itd. pa ne more podati drugi nego občina sama, ali sploh večja družba. Glavna dolžnost občine je tedaj v tem pogledu skrbeti pred vsem drugim za dobro izobrazbo svoje mladine v potrebnih šolah. Izobrazbo mladine in sploh občanarjev smatrati mora vsaka dobra občina za svoj glavni cilj. Prava izobrazba občanov je prvi in neizogibni pogoj prospeha in sreče cele občine.

Svoboda ni morda brezuzdna prostost, ampak samostojnost, prirojena človeškemu duhu. Občina se ne sme brez potrebe mešati v osebne zadeve svojih občanov in jih ovirati v svobodnem občeivanju. Glavna podlaga svobode in sploh dobrega prospeha občine je v vsem javnost. Pravica se ne boji luči.

Naloga in sveta dolžnost vsaka občina, posebno pa občinskih zastopnikov je: skrbeti za vsestransko izboljšanje stanja svojih občin. Predpogoj tega je pa spoznanje občine kot človeške družbe z gotovimi cilji ne v blagor občine kot take, ampak njenih udov, občanov, kar sem že gori omenil.

Ako bode bralec premišljeval o nalogi, cilju občine, dosegel sem svoj namen, ker temu premišljevanju sledila bodi agnoza bolehanja te male človeške družbe in tej izboljšanje v marsikatem gmotnem in npravstvenem oziru.

Priobčil Škapin.

Politični pregled.

Državni zbor je sklican nenavadno zgodaj, namreč na dan 17. oktobra. Očividno je, da namerava vlada prisiliti parlament k rednemu in stvarnemu delovanju, v kolikor je to seveda v vladnih močeh. V to svrhu se je postavila na dnevni red prve seje razprava o proračunu. dalje pa hoče vlada predložiti parlamentu celo vrsto takih reform, ki jih javno mnenje že davno zahteva. Tako predloži vlada zakon o reformi tiskovnega prava. S to reformo se hoče odpraviti objektivno postopanje in dovoliti kolportajo a s pogojem, da žaljenja časti naj bi se odvzela porotnim sodiščem in naj bi se odkazala rednim sodnikom. Za to zadnjo določbo bo pač težko dobiti večino v parlamentu. Nadalje se predloži zakon glede trgovine z žitom. S tem zakonom naj se takozvana termin-kupčija na žitni borzi utesni v korist kmetu, ki bi potem v večji meri zamogel vplivati na cene poljskih pridelkov, katere cene določajo sedaj spekulanti na žitni borzi. Tudi se predloži zakon za pospeševanje zgradbe cenjenih stanovanj za delavce in končno zakon proti pijančevanju. Tak zakon je bil sklenjen za Gališko in za Bukovino že pred več leti, sedaj pa naj se raztegne tudi na vse druge države. Ali se posreči vladni namen, s temi predlogami preprečiti narodnopolitiške boje, to je jako dvomljivo, ker tako Čehi kakor Nemci ubirajo vse bolj radikalne strune. Koj začetkom zasedanja pride do zanimive praske radi volitve prvega podpredsednika. Prade je odstopil, Čehi zahtevajo naj se po parlamentarnem običaju izvoli drugi podpredsednik dr. Žaček prvim podpredsednikom. Nemci s tem seveda niso zadovoljni, a se niti med seboj ne morejo zjediniti. Volitev

podpredsednika utegne postati jako interesantna epizoda, ki bo imela tudi svoj politični pomen. Odložili bodo seveda Poljaki, ki se doslej v tem oziru drže jako rezervirano.

Državnozbornske volitve na Ogrskem so sedaj končane. Vršile so se še dosti mirno. Bilo je sicer tod in tam krvavih pobojev, več ljudi je volitve plačalo s svojim življenjem, a tako hudo vender ni bilo, kakor druga leta. Izid volitev je za vlado ugoden. Vladna ali liberalna stranka je sicer izgubila 30 mandatov, padel je celo stari Koloman Tisza, a vzlic temu ima stranka še vedno skoro dvetretjinsko večino v zbornici. Kossuthova stranka je razmeroma močno narasla in bo v novem parlamentu najmočnejša opozicijska stranka. Štela bo okrog 70 mož. Značilno je, da takomenovana katoliška ljudska stranka ni mogla pri volitvah doseči skoro nobenih uspehov, dasi se je dolgo govorilo, da bo ta stranka strmoglavila sedanji sistem. Tudi Slovani so dobili nekaj mandatov. Slovaki so jih dobili štiri. Srbi jednega. Na Reki so bili Lahi poraženi. Zmagal je Madjar, grof Batthyanyi, a le ker so mu priskočili Hrvati na pomoč. Zmaga madjarskega kandidata je dala povod velikim demonstracijam in izgreodom.

Italija. — Lahi v Italiji in zunaj Italije so močno nezadovoljni z izidom afere zavoda sv. Jeronima v Rimu. Pogajanja mej dunajsko in rimsko vlado so imela ta uspeh, da ostane ta zavod Hrvatim in da se uredi kot kolegij. Sicer se to ni izrecno preciziralo, ali zgodi se tako. Italijanska vlada je že odstavila svojega upravitelja zavoda sv. Jeronima in na njegovo mesto je stopil kot upravitelj legacijski svetnik pri avstrijskem poslanstvu v Rimu grof Coronini, kateri je tudi že vse ukrenil kar treba, da se uredi zavod tako, kakor je papež odredil.

Francija. — S 1. oktobrom je potekel rok, v katerem so morale katoliške kongregacije prositi za avtoriziranje, to je, za bivanje v deželi. Zgodilo se je nekaj, česar nihče pričakoval ni. Na stotine kongregacij se je namreč podvrglo „framasonski“ vladi. Druge kongregacije, pred vsemi jezuitski red, so že zapustile Francijo in se razkropile na vse strani. Vlada bo zdaj konfiscirala imetje vseh teh kongregacij, ki niso zaprosile avtoriziranja.

Vojna v južni Afriki. — Kitchener se pripravlja na veliko nalogo: zajeti Botho, ki je baje obkoljen z angleškimi četami. General Lyttleton hoče Botho ujeti, toda angleški listi izražajo že danes bojazen, da se bodo Buri razpršili na majhne čete in ušli. To se bržčas tudi zgodi. Ker nameravajo Buri udreti od zahodne strani v Natal, je poslal Kitchener močne oddelke na mejo. Kitchener zahteva novih in močnih oddelkov jezdecov, da nadomeste utrujene. Vsak mesec zahteva, da naj se mu pošilja po 8000 novih konj. Burski poveljnik Pretorius je bil baje v nekem boju ob Sterkstroomu smrtno ranjen. Ujet je najmlajši sin drž. tajnika Reitza in nečak generala Emmeta. Blizu Corneliji je bilo ujetih 22 Burov, radi česar so v Londonu sila veseli. Kitchener javlja sedaj že vsakega Bura in vsako mulo, ki pade Angležem v pest. Tako imajo Angleži vsak dan malo tolažbe. Toda iz Londona poročajo, da se nezadovoljnost radi brezkončnosti vojne širi po deželi bolj in bolj. Vsi stanovi so nezadovoljni, in vladi se opozicija v parlamentu množi. Položaj Salisburyja postaja resen.

Obrtnija.

Poslopje obrtnih šol v Ljubljani.

(Konec.)

Stanovanje ravnatelja in šolskega sluge imata posebno uhoda. Vender pa stanovanje ravnatelja je v pri-